

وظیفه‌اصلی‌نخبگان

آگاهی‌بخشی‌به‌جامعه‌است

مهر: حسن قنبری، استاد گروه فلسفه دانشگاه ادیان و مذاهب قم در مورد آسیب‌شناسی نخبگان فکری جامعه گفت:اول باید بدانیم نخبگان چه کسانی هستند. نخبه تعاریف مختلفی دارد، اما تعریف روشنفکری آن به ذهنم می‌آید یعنی کسانی که تحصیلات بالا یا درک بزرگی از مسائلی که در جامعه هست، دارند. نوعی روشن‌بینی، آگاهی‌بخشی و هدایتگری دارند. با این تعریف‌از نخبه حالا مشکلات یا آسیب‌های آنها را می‌توان این‌گونه برشمرد که نبود فضای آزاداندیشی و نظریه‌پردازی از بزرگ‌ترین آسیب‌های نخبگان است.

این محقق و پژوهشگر حوزه فرهنگ اظهار داشت: به هر حال وظیفه اصلی نخبگان روشنگری و آگاهی‌بخشی به جامعه‌است اما وقتی فضای آزاداندیشی وجود ندارد نخبه به دلیل ترس و عدم احساس امنیت نمی‌تواند به این وظیفه خود عمل کند. عدم امنیت فکری و اجتماعی در جامعه نتیجه نبود فضای آزاداندیشی است. نبود فضای آزاداندیشی آرام‌آرام سبب انفعال و ناامیدی نخبگان جامعه می‌شود. اینچنین نخبگان از وظیفه خود شانه خالی می‌کنند.

نشر

انتشار دانشنامه‌امام صادق (ع) در فضای مجازی

شیستان: مرکز تحقیقاتی کامپیوتری علوم اسلامی دانشنامه‌امام صادق(ع) را با موضوعاتی همچون شناسنامه آن حضرت(ع) وسیره ایشان در فضایی مجازی منتشر کرد. غلامرضا رحمانی، مدیر ارتباطات وتبلیغاتمرکز تحقیقاتی کامپیوتری علوم اسلامی در این باره اظهار کرد:در آستانه فرارسیدن سالروز شهادت امام صادق(ع) دانشنامه آن حضرت(ع) بابیش از ۲۶۰ اثر و مطلب

در فضای مجازی منتشر شد. رحمانی هدف از تولید این دانشنامه را جمع‌آوری تمام اطلاعات مورد نیاز محققان و پژوهشگران در خصوص این امام‌همام خواند و گفت: ازجمله موضوعات این دانشنامه می‌توان به شناسنامه امام(ع)، دوران امامت، شهادت، اخلاق و فضایل حضرت، آثار و آموزه‌های علمی ایشان، مذهب جعفری و تأثیر پذیری از امام‌و شاگردان امام صادق(ع)، سیره امام، امام‌صادق(ع) در آینه شعر و ادب، امام‌از دیدگاه اندیشمندان، امام در آینه کتب، مقالات و پایان‌نامه‌ها، امام‌در اینترنت و رسانه، امام‌صادق(ع) و قرآن، امام‌واهل بیت امام، امامو گنجینه علوم، شیعیان جعفری از نگاه امام، شاگردان امام از میان اهل سنت، آثار و آموزه‌های علمی امام، امام‌واهل بیت(ع) و... اشاره کرد.

رسانه

ارائه نرم افزار ماخذشناسی جامع فقه اسلامی

شیستان: علی خادمی کوشا، مدیر گروه دانش‌های وابسته به فقه از ارائه نرم افزار ماخذشناسی جامع فقه اسلامی خبر داد. وی تصریح کرد: این مجموعه در قالب یک نرم افزار ارائه شود و طرح نرم افزاری کردن آن هم ارائه و پس از حصول توافقات اولیه اجرای آن در دستور کار گفتمان‌های ما خواهد بود. امسال بتوانیم این نرم افزار را عرضه کنیم. خادمی کوشا عنوان کرد: پروژه ماخذشناسی جامع فقه اسلامی که در حال تهیه نرم افزار آن هستیم، از سال ۸۶ توسط محمد تنویری در ۲۸ جلد انجام شده که قرار است در این مجموعه آورده شود، اما در مرحله اول قرار است دویا سه جلد آن در قالب نرم افزار ارائه و سپس به مرور زمان بر تعداد کتب اضافه شود. وی یادآور شد: این پروژه در نوع خود بی نظیر است، چون تمامی منابع فقهی، حتی پایان‌نامه‌ها را اعم از شیعه و سنی در دانش فقه معرفی می‌کند و از این جهت می‌تواند دانش موجود را کند.

اندیشه

آرا، اندیشه‌ها و آثار علامه مجلسی در گفت وگو با مهدی نصیری

آرا، اندیشه‌ها و آثار علامه مجلسی در گفت وگو با مهدی نصیری

آرا، اندیشه‌ها و آثار علامه مجلسی در گفت وگو با مهدی نصیری

مجلسی احیاکننده مذهب جعفری است

امروز روز بزرگداشت صاحب بحار الانوار است

سجاد صداقت
▼
محمدباقر مجلسی (۱۰۳۷-۱۱۱۰ ه‍.ق) **معروف به علامه مجلسی و مجلسی ثانی** فقیه شیعه و ملاباشی **ایران در دوران شاهسلیمان و شاهسلطان حسین صفوی** بود. **معروف‌ترین اثر او «بحارالانوار»** بوده که در آن، مجموعه بزرگی از احادیث گردآمده است. **روز بزرگداشت مجلسی در تقویم فرصت مناسبی برای گفت‌وگو با کسی است که خود را به مشرب و مشی علامه مجلسی نزدیک می‌داند. مهدی نصیری که در زمینه مخالفت با فلسفه و عرفان ید طولایی دارد در گفت‌وگو با فرهیختگان به‌طور مبسوطی آرا و اندیشه‌های علامه مجلسی را واکاوی می‌کند.**
□ □ □

■ به‌عنوان اولین سوال اجازه دهید نگاهی به اثر سترگ علامه مجلسی یعنی بحارالانوار بیندازیم. این کتاب به چه دلیلی اهمیتی شگرف داشته و چه کمکی به پیشبرد منافع شیعه کرده است؟

بحارالانوار بنا به ادله متعددی واجد اهمیت است که برخی از آنها عبارت است از:

۱- بحارالانوار بزرگ‌ترین و جامع‌ترین دایره‌المعارف حدیثی شیعه است که علامه مجلسی آنها را با همت و تلاشی وصف‌ناپذیر از ده‌ها کتاب و رساله حدیثی شیعه و در موردی نیز برخی منابع اهل تسنن جمع‌آوری و تدوین کرده است.
۲- بحارالانوار صرف یک جمع‌آوری نیست بلکه مولف آن براساس طرحی خاص و نظام‌مند دست به این کار بزرگ زده است. بحار یک جامع حدیثی موضوعی است که مشتمل بر همه اصول و فروع دینی هم از حیث نظر و هم از حیث عمل است. به عبارت دیگر هر محقق‌ی می‌تواند با مراجعه به بحارالانوار تقریباً به بخش اعظم آنچه مربوط به نظر و عمل شیعه است و توسط پیامبر اکرم(ص) و امامان معصوم علیه‌السلام است، دست پیدا کند؛ البته به استثنای آن دسته از روایات فقهی که مرحوم مجلسی از کتب اربعه نقل نکرده است و این بدان دلیل بوده که این کتب مهم متروک و مهجور واقع نشده و همچنان مورد مراجعه علما باشد.

۳- قرآن کریم در بحارالانوار جایگاه رفیع و بلند خود را دارد. مجلسی در هر موضوع و این ابتدا به ذکر آیات قرآنی مرتبط با آن موضوع و باب پرداخته است- مگر در مواردی که آیه‌ای صریح و مشخص درباره آن موضوع نیافته باشد- و پس از آن نظرات مفسران و نکات تفسیری پیرامون آن آیات را ذکر کرده است و سپس نقل روایات را با ذکر ماخذ و اسناد آنها آغاز می‌کند. در واقع مجلسی با این کار قرآن را به شکلی موضوعی و شاید برای اولین بار در تشیع در دسترس محققان و طالبان علم و معارف ویحانی قرار داده است.

۴- توضیحات لغوی پیرامون واژه‌های غریب و نامأنوس برخی روایات و نیز بیانات کلامی و فقه الحدیثی و تاریخی و فقهی و... مرحوم مجلسی در ذیل پاره‌ای از روایات از برجستگی‌های منحصربه‌فرد این جامع روایی شیعه است. به جد می‌توان گفت هیچ اسلام‌شناس و شیعه‌شناسی از مراجعه به این میراث روایی شیعه بی‌نیاز نیست و چگونه کسی می‌تواند ادای جامعیت و کمال در اسلام‌شناسی و شیعه‌شناسی کند و خود را یک عالم جامع اسلامی شیعی بداند اما در جنب تسلط بر مبانی فقهی و اصولی و کلامی تشیع و در جنب تدبر و اشراق بر قرآن عظیم، یک دور بحارالانوار را نخوانده باشد و به همه با بها و موضوعات آن اشراق نداشته باشد. باید توجه داشت که این حرف نه به دلیل تعصب خاص نسبت به شخص و شخصیت مجلسی یا آرای کلامی و فقهی و فقه الحدیثی خاص اوست، بلکه به دلیل شمول بحارالانوار بر منابع مهم حدیثی شیعه و ابتکار این عالم بزرگ در تدوین موضوعی این مجموعه است.

■ مجموعه بحارالانوار بدون شک مهم‌ترین دلیل اهمیت و جایگاه علامه مجلسی در میان شیعیان است. آیا می‌توان دلایل دیگری بر اهمیت مجلسی عنوان کرد؟

مجلسی با احساس یک خلأ و بلکه یک خطر در جامعه علمی شیعه دست به تدوین بحارالانوار می‌زند و آن اینکه می‌بیند گرایش به فلسفه و عرفان یونانی و اعراض از معارف ویحانی منتشر در قرآن و روایات تدر و احیای ایت(ع)، اندیشه علمی و معرفتی تشیع را تهدید می‌کند. از این‌رو مهم‌ترین چاره را در احیای تراث حدیثی و روایی شیعه می‌بیند. ضمن آن که گفتیم او در ذیل پاره‌ای از روایات از موضع یک متکلم زبردست به ذکر توضیحات و بیانات

و مباحثی انتقادی نسبت به میانی فلسفه یونانی می‌پردازد و مخالفت آموزه‌های قرآنی و روایی را با فلسفه یونانی اسلامیزه شده توسط برخی عالمان، نشان می‌دهد. علاوه‌بر این مساله، در دوره مجلسی خطر گسترش گرایش‌های صوفیانه که آن نیز ریشه یونانی دارد، به‌شدت وجود داشته است و اساسا حکومت صفویه با صوفیه پیوندی وثیق داشته است. مجلسی با این خطر نیز مبارزه می‌کند و پارادایم و فضای غالب صوفیانه را تبدیل به فضایی شیعی می‌کند. بدون شک شیعه امروز در ایران و دیگر مناطق جهان مدیون تلاش‌های سترگ علامه مجلسی و دیگر عالمان زمان شناس شیعه معاصر او و عهد صفوی است. کار مهم دیگر مجلسی تگارش آثاری به زبان فارسی مانند «عین الحیات»، «حق الیقین»، «جلاء‌العیون»، «حلیه‌المتقین» و... درباره مسائل اعتقادی و تاریخی و آداب و سنن برای عموم مردم است که در در آن عصر، کاری کم نظیر یا بی‌نظیر بوده است.

■ امسال روز بزرگداشت علامه مجلسی هم‌زمان با شهادت رئیس مکتب جعفری، امام صادق(ع) است. رویکرد علامه مجلسی در کتاب‌هایش را تا چه اندازه می‌توان هم‌راستا با تعالیم مکتب جعفری دانست؟

مجلسی را باید از احیاکنندگان و مجددان مذهب جعفری در قرن یازدهم هجری قمری دانست. مجلسی از سویی نه مانند برخی از اخباریان، کم‌اعتنا به عقل است و نه چون برخی از عالمان فلسفی مشرب، باورمند به نظریه‌پردازی‌های من عندی در اصول و فروع دین.

مجلسی به تاسی از آموزه‌های قرآن و اهل بیت(ع) مقل را به عنوان حجت الهی باور دارد و مقابل برهان بدیهی و نظری قریب به بدیهی که عموم عقلا در برابر آن خاضع‌اند، سر تسلیم فرود می‌آورد و معتقد است نقل در تعارض با آن را باید تاویل کرد اما در حین حل بحکم خود عقل و آموزه‌های اهل بیت(ع)، به ظنون و اوهام و استدالات شبه‌عقلی و نظریات جدلی و مورد اختلافات عمیق و عریق بین فیلسوفان و برخی متکلمان، وقعی نمی‌نهد و چون برخی از عالمان فلسفی مشرب شیعی در دام آنها گرفتار نمی‌شود و در خانه سست‌تر از خانه عنکبوت فیلسوفان و عرفان صوفی مسلک، ساکن نمی‌شود.

مجلسی این مششا و مسلک را بدون شک از امام صادق(ع) و دیگر امامان متقدم و متأخر آن حضرت آموخته است. مکتب و مذهب جعفری هم روایت بدون درایت را رد می‌کند و هم نظریه‌پردازی‌های عاری از برهان بتن و روشن‌عقلی با بدون استناد به تعالیم ویحانی و نیز به در خانه مسلک‌های بشری شرقی و غربی رفتن را باطل می‌داند. سبک تدوین و نگارش و توضیحات مجلسی در بحار بناگر پیروی او از این شیوه و خطمشی است.

■ علامه مجلسی علاوه‌بر کارهایی که برای تداوم کلام و فقه و تفسیر و حدیث بزرگان شیعه انجام داد، نامه‌هایی نیز در تایید حکومت حسین صفوی دارد. این وجه علامه مجلسی از کجانشات می‌گیرد؟

این تلقی که پیوسته باید در مبارزه و ستیز بود و ارزش آدم‌ها به میزان مبارزه و سازش‌ناپذیری و جنگندگی‌شان در برابر حکومت‌های جور و باطل و ظالم بستگی دارد و هر گونه سازش و تعامل با نظام‌های باطل، مردود و خائنانه است، بدون‌شک تلقی‌ای چپ روانه و غیردینی است که محصول رسوخ اندیشه‌های مارکسیستی به اسلام‌شناسی معاصر است. البته در تاریخ، شیعه زیدی هم چنین تلقی باطلی داشته و قیام با مشمشیر را شرط امامت می‌دانسته است. در حالی که آموزه‌های دینی و شیعی در کنار آموزه‌های جهادی و مبارزه

با ظلم و کفر پر است از آموزه‌های مدهانه و مدارا و تقیه و سازش با حکومت‌های جائر و غاصب و البته اینکه چه زمانی وقت مبارزه با ظلم و کفر و استکبار است و چه زمانی وقت مدهانه و تقیه و سازش و تعامل با یک نظام استکباری و غاصب و نامشروع، بستگی به شرایط زمانه و اجتماع شیعی و قدرت و قوت طرف حق و باطل دارد. قانون عقلی و شرعی تراحم اهم و مهم تعیین‌کننده این مساله با تشخیص فقه دین شناس و زمان شناس است. مجلسی فقیه و عالمی زمان شناس بوده است که با یک سیاست‌ورزی خردمندانه و با در پیش گرفتن راه تعامل و مدهانه قفه شیعه حاکمیتش مشروع نبوده اما با دیگر سلسله‌ها تفاوت‌های اساسی داشته است. بزرگ‌ترین خدمات علمی و سیاسی و اجتماعی را به تشیع کرده است و البته این تعامل، اختصاص به مجلسی نداشته و گروهی دیگر از علمای شیعه مانند شیخ بهایی و محقق کرکی نیز همین مشی

را در مواجهه با صفویه پیش از مجلسی در پیش گرفته بودند. پیوند بین علمای شیعه با حکومت صفوی در کنار فایده‌های عظیمش، ایران را از خطر تسلط دولت جائر و ظالم عثمانی که تداوم امویان و عباسیان بود، نجات داد. اساسا تداوم حیات شیعه تا به امروز پس از حادثه سقیفه، بیش از آنچه محصول جنگندگی و مبارزه مسلحانه‌اش باشد، محصول تحمل و تقیه و سیاست‌ورزی‌های خردمندانه امامان شیعه و علمای شیعه در عصر غیبت در برابر حکومت‌های جور ضدشیعی و غیرشیعی بوده است. این حقیقتی تاریخی است که در جای جای سیره اهل بیت(ع) و علما و فقهای شیعه مشهود است.

■ شمار در حال تهیه کتابی پیرامون اندیشه‌های ضدفلسفی علامه مجلسی هستید. آیا می‌توان او را به این سبب که در مجموعه اخباریون دسته‌بندی می‌شود به‌عنوان یکی از مخالفان فلسفه تلقی کرد؟

مخالفت مجلسی با فلسفه به هیچ‌وجه موضوع تعبد و نقل محض نیست بلکه مجلسی از موضع یک متکلم که برهان بدیهی و نظری قریب به بدیهی را حجت می‌داند، با فلسفه مخالفت می‌کند و البته به خوسی تعارض آموزه‌های فلسفی را با آموزه‌های ویحانی قرآن و اهل بیت می‌داند. مجلسی به خوبی نشان می‌دهد بسیاری از آموزه‌های فلسفی در تعارض

آشکار با عقل و روایات معتبر و متواتر و بلکه در تعارض با آموزه‌های همه ادیان الهی و توحیدی است. اساسا باید بدانیم مخالفت با فلسفه و عرفان صوفیانه در میان علمای شیعه که یک جریان مستمر از زمان اهل بیت(ع) تا به امروز بوده است، هیچ ربطی به نزاع بین اخباری‌ها و اصولی‌ها ندارد. اتفاقاً آنها که رده‌ای مفصل و محکم بر فلسفه نوشته‌اند مانند علامه حلی و خواجه نصیر در تجرید الاعتقاد و شرح تجرید و میرزای قمی و در روزگار ما مانند آیت‌الله صافی گلپایگانی همگی اصولی بوده‌اند.

■ شمار در گفت‌وگویی خود را به مشرب و مشی علامه مجلسی نزدیک دیده بودید. این مشی و مشرب از دیدگاه شما چیست و چرا خود را به آن نزدیک می‌دانید؟

همان‌گونه که گفتم مجلسی نه یک محدث و اخباری صرف و بدون درایت است و نه یک عالم کم‌اعتنا به آموزه‌های نورانی اهل بیت(ع) بلکه معدن علم و ترجمان وحی و ابواب معرفت‌الله است. این گونه نیست که برش‌هایی از اسلام را گرفته و برش‌هایی را مغفول گذاشته باشد. مجلسی به دلیل توغّلش در قرآن و روایات اهل بیت به جامعیت دین و تشیع مراجعه کرده است. و مهم‌تر آنکه مجلسی از یک راه طی شده و تجربه شده نیز سخن می‌گوید. او می‌گوید که به سراغ همه علوم و رشته‌های متداول در حوزه آن روز تشیع که ازجمله فلسفه و عرفان صوفیانه بوده، رفته و آنها را آموخته است، اما به عطش معرفتی و کمال‌جویی‌اش پاسخ نداده و در نهایت دریافت‌ه است که علوم و معارف حقیقی انسان‌ساز در قرآن و تعالیم و احادیث اهل بیت(ع) است و از این رو به سراغ این میراث ویحانی می‌رود و ضمن آن که خود از آن سیراب می‌شود، با تدوین جامع حدیثی بحارالانوار زمینه را برای سیراب شدن دیگران نیز فراهم می‌کند.

مجلسی خود در مقدمه بحارالانوار می‌نویسد: در ابتدای جوانی شیفته تحصیل بودم و در کسب انواع دانش تلاش کردم و از هر شاخه‌ای از علوم عقلی و نقلی میوه‌ای چیدم. من با فضل خدای سبحان از آشخور دانش‌ها سیراب گشتم و در چمنزار فضایل جمیدم و بر خوب و بد میوه‌های دانش و بینش واقف شدم. از هر چشمه‌ای شربتی نوشیدم و از هر خرمنی نوشه‌ای برداشتم و چون نیک اندیشیدم، با الهام خداوندگار دانستم که باید دانش صافی را از چشمه صافی بجویم که سرچشمه آن وحی و الهام است؛ یک رشته در قرآن مجید که هرگونه باطلی را از ساحت خود می‌داند و رشته دیگر آثار اهل بیت عصمت و خزانه‌دار علوم قرآن‌اند و مترجمان وحی. از این رو، هرچه از حکمت و عرفان آموخته و اندوخته بودم به کناری نهادم با آنکه در عصر من رایج و پررونق بود. پس در اخبار آل محمد به فخص و بحث پرداختم و به تحقیق و وارسی نشستم و چون با دقت بیشتری وارسی کردم، اخبار آن را کشتی نجات امت یاقتم که بار آن سعادت و نیک‌بختی است. من از چمنزار علوم آل محمد باغ‌ها و بوستان‌ها یافتم و پرگل و پرپراز: هر میوه حکمتی که چیده بودم خوش‌بوتر و مطبوع‌تر از آن را در حدیث اهل بیت دیدم و به هر حقیقتی که پی‌ری برده بودم، ریشه آن را در سخنان باارزش آنان یافتم.

(بحارالانوار جلد اول، ص ۸ به نقل از کتاب علامه مجلسی و فهم حدیث، نوشته عبدالهادی فقهی‌زاده، ص ۲۹۲)

■ نظراتان درباره میزان اعتبار روایات بحارالانوار چیست؟

این حرف مشهور که به اعتراف خود مجلسی بحارالانوار آبنایی از روایات صحیح و ضعیف و معتبر و نامعتبر است و مجلسی بدون توجه به صحت و سقم روایات و اعتبار و عدم اعتبار منابع آنها، بحارالانوار را تدوین کرده، حرف کاملاً غلطی است، من این مساله را در مقاله‌ای با عنوان «نقد یک باور مشهور درباره بحارالانوار» توضیح داده‌ام که پس از چاپ در ویلاکم قابل مشاهده خواهد بود.

چکیده آن این است که مجلسی نه‌تنها در جایی چنین حرفی را زرده بلکه برعکس در مقدمه بحارالانوار بر اعتبار کارش و نیز دقت‌هایی که برای جمع‌آوری احادیث داشته، تأکید کرده است. البته این حرف مجلسی از نظر ما به این معنا نیست که همه آنچه در بحار آمده است، معتبر و غیرقابل بحث است و شاید درباره هیچ کتاب حدیثی نتوان چنین حرفی را زد اما مساله این است که حجم روایات ضعیف در بحار و دیگر کتب مشهور روایی شیعه نسبت به روایات معتبری که یا با سند یا با قرائن قابل اعتماد هستند، بسیار اندک و ناچیز است.

در روز بزرگداشت ابن سینا

استادان فلسفه کشور در همدان گردهم می‌آیند

فارس: به مناسبت سالروز بزرگداشت حکیم ابوعلی سینا، استادان برجسته حوزه فلسفه و اندیشه کشور روز شنبه در همایش «عقلانیت در حکمت سینوی» گردهم می‌آیند. شهین اعوانی عضو موسسه پژوهشی حکمت و فلسفه کشور در این باره گفت: در این همایش غلامرضا اعوانی عضو فرهنگستان علوم، احمد احمدی رئیس سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی، نجفقلی حبیبی و حسین معصومی همدانی عضو موسسه پژوهشی حکمت و فلسفه اسلامی حضور خواهند داشت و مقالات‌شان را ارائه می‌دهند. در این همایش کریم مجتهدی چهره ماندگار فلسفه، انشاءالله رحمتی استاد فلسفه، ضیاء موحدان استاد فلسفه و ادبیات و قاسم کاکایی رئیس دانشکده الهیات دانشگاه شیراز حضور خواهند داشت. وی افزود: در این همایش درباره «جایگاه عقل در نمط‌نهم اشارات و تنبیهات (مقامات العارفین)» مقاله خود را ارائه خواهیم داد. در این مقاله در صدد برآمدم عرفان بوعلی سینا را با منطق و استدلال اثبات کنم. همایش «عقلانیت در حکمت سینوی» صبح شنبه (اول شهریور) ساعت ۷:۳۰ با ادای احترام در آرمگاه ابوعلی سینا آغاز خواهد‌شد. سپس همایش ساعت ۹ صبح در مرکز همایش‌های دانشگاه علوم پزشکی همدان شروع شده و تا عصر ادامه خواهد داشت.

دیدگاه

سیدین طاووس شهادت عرفانی امام حسین (ع) را تایید می‌کند

مهر: محمد اسفندیاری، یک محقق و نسخه‌شناس در نقد و بررسی کتاب لاهوف سیدین طاووس گفت: این کتاب ونویسندنه آن شناخته‌شده است. مهم‌ترین ویژگی این اثر، بسیار خوش‌خوان و مفید و مختصر بودن آن است. معدود کتاب‌هایی هستند که دارای این ویژگی‌ها باشند. درباره این اثر می‌توان گفت

یکی از دلایل نگارش این اثر، گرایش‌های عرفانی وی بوده است. او در دوره جوانی آن‌را نوشته و خلاقیت در آن مشهود است. وی افزود: این کتاب ده‌ها بار در ایران، عراق و شبه‌قاره هند به زبان‌های گوناگون منتشر شده است. ۱۵- ترجمه نیز به فارسی انجام شده است و همواره در ایام محرم مورد توجه مداحان و مرثیه‌سرایان بوده‌است. اسفندیاری با بیان اینکه کتاب لاهوف، الگوی کتاب‌های جیبی است، بیان کرد: درباره محتوای این اثر، دو عقیده وجود دارد؛ یک عقیده اینکه، بسیاری از عالمان مانند آیت‌الله شهید قاضی طباطبایی (ره) که کتاب را مورد اعتماد کامل می‌داند. در مقابل برخی خدشه بر این عقیده وارد کرده و معتقدند همه آن مورد اعتماد نیست. وی در ادامه برخی از اشکالات این اثر را برشمرد و گفت: علم تاریخ از جهت اطمینان بخشی در پایین‌ترین مرحله علوم قرار دارد، به این دلیل که تاریخ مربوط به گذشته بوده و گذشته دور از دسترس است. از این‌رو روایان اخبار، بخشی از مسائل را دیده‌و شنیده بخشی از این دیده‌هاو شنیده‌ها را نقل کرده و بخشی از این نقل شده‌ها را نوشته‌ها که بخشی از این نوشته‌ها یاقی مانده و بخشی از آنچه مانده معتبر است. از این‌رو ما در تاریخ در این مورد نمی‌توانیم با قاطعیت دآوری کنیم و این یکی از اشکالات این اثر است. به‌عنوان مثال در شمار شهدای کربلا اختلاف وجود دارد.

کتاب

«شرح دعای سلامتی امام‌زمان (عج)» منتشر شد

فارس: کتاب «شرح دعای سلامتی امام‌زمان (عج)» به‌همت بنیاد فرهنگی حضرت مهدی موعود(عج) به چاپ رسید. این کتاب دارای مطالبی با عناوین چرا دعا، چرا باید برای امام‌زمان (عج) دعا کرد، بررسی سند دعای سلامتی، بررسی مقدمه دعا، فواید قرائت دعای سلامتی و شرایط استجابات دعا است. از آنجایی که اهل بیت(ع) نور واحد هستند، می‌توانیم بگوییم امام مهدی (عج) نیز روزی هزار مرتبه برای ما دعا می‌کند، بنابراین شایسته است که ما نیز در شبانه‌روز به یاد او باشیم و در نماز، قبل و بعد از آن برای حضرتش دعا کنیم. یکی از دعا‌های آشنا، دعای سلامتی حضرت مهدی (عج) است که به‌اشتباه به‌دعای فرج معروف شده است. مادر این دعا از خداوند می‌خواهیم که امام‌زمان (عج) راحت حمایت کامل خود بگیرد و او را تا رسیدن به هدف نهایی‌اش یعنی استقرار عدل در سراسر زمین یاری کند. کتاب شرح دعای سلامتی امام‌زمان (عج) توسط محسن قرائتی تألیف شده و به‌همت بنیاد فرهنگی حضرت مهدی موعود(عج) با شمارگان دو هزار نسخه و قیمت سه‌هزار تومان منتشر شد.

نشر

پلورالیسم دینی: نه؛ مدارای دینی: آری

ایبنا: کتاب «پلورالیسم دینی از منظر قرآن و سنت» نوشته محمد ولی‌خواه به تازگی به همت انتشارات راه‌ابرشم منتشر شده است. نویسنده اثر درساره عمده‌اهداف مطرح‌شده در کتاب بحث وپیش‌از هر چیز، برای طرح دقیق اصل بحث و بیان نقاط قوت و ضعف آن، پلورالیسم دینی به‌طور دقیق از منظر متفکران غربی که خاستگاه بحث است مطرح و نقد و بررسی می‌شود. همچنین به کتب و مقالات منتشرشده که در آنها از زاویه فلسفه و کلام به‌مقوله پلورالیسم دینی تکررسته شده، توجه‌شده است.

در این کتاب سعی شده است پلورالیسم دینی از منظر قرآن و سنت بررسی یا با قرآن و سنت محک زده شود تا میزان اعتبار آن با توجه به این دو منبع فقه اسلامی و معیار تفکر اسلامی معلوم شود. دغدغه نگارنده این است که بگوید با توجه به پلورالیسم دینی چنانچه همه تجارب انسانی در حوزه معارف دینی مطابق واقع بوده و این تجربه با برداشت‌های الهی یکی باشد و تجارب پیامبران الهی با تجارب انسان‌های معمولی یکی و تنها فقط قدری تفاوت داشته باشد، تکلیف ادیان الهی و وحی چه می‌شود؟ آیا سطوح ادیان تا حد ادراکات انسانی تنزل نمی‌یابد؟ در این زمینه هدف این است که روشن شود طرز تلقی ما مسلمانان با بهتر بگوییم علما و متفکران اسلامی از پلورالیسم دینی چیست؟ به گفته مولف، برای روشن شدن مساله بیش از هر چیز نظریه پلورالیسم دینی باید بررسی شود. بدین منظور همه آیات قرآن کریم و سپس روایات ائمه مرتبط با بحث بررسی شده است. در تهیه کتاب از ۱۲۰ منبع فارسی عربی و انگلیسی بهره گرفته شده است.

محمد ولی‌خواه سرانجام به این نتیجه می‌رسد که با توجه به تعاریف پلورالیسم دینی و تسامح و تساهلی که اسلام به آن توصیه می‌کند، آیات و روایات ضمن عدم پذیرش پلورالیسم دینی، بر تساهل و تسامح با غیرمسلمانان و هم‌کیشان تأکید می‌ورزند. کتاب در سه بخش اصلی «کثرت‌گرایی دینی از دیدگاه غرب»، «بررسی آیات قرآن کریم» بررسی روایات و «ارزایی مبانی تکثرگرایی با آیات و روایات» سامان یافته است و علاقه‌مندان در هر یک از این بخش‌ها می‌توانند با مطالب مختلفی آشنا شوند.

انتشارات راه ابریشم کتاب «پلورالیسم دینی از منظر قرآن و سنت» نوشته محمد ولی‌خواه را با شمارگان هزار نسخه در ۲۷۹ صفحه به بهای ۱۲ هزار تومان روانه بازار نشر کرده است.